

Bryssel, 1. lokakuuta 2025
(OR. en)

13342/25

Toimielinten välinen asia:
2025/0241 (COD)

AGRI 452
AGRIFIN 105
FIN 1124
CADREFIN 234
CODEC 1378
ENV 905
FORETS 78

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Vuoden 2027 jälkeistä yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevat ehdotukset: vihreä arkkitehtuuri

Tämän ilmoituksen liitteenä on puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja ja kysymyksiä pohdittavaksi 27.–28. lokakuuta pidettävässä neuvoston istunnossa.

Yhteinen maatalouspolitiikka vuoden 2027 jälkeen – vihreä arkkitehtuuri

Komissio esitti vuoden 2027 jälkeistä yhteistä maatalouspolitiikkaa käsittelevän ehdotuksensa 16. heinäkuuta 2025. Puheenjohtajavaltio ilmoitti valtuuskunnille 22.–23. syyskuuta 2025 pidetyssä maatalous- ja kalastusneuvostossa, että ehdotuksen eri osa-alueista käydään aihekohtaisia keskusteluja tulevissa neuvoston istunnoissa. Ensimmäisessä keskustelussa, joka käydään maatalous- ja kalastusneuvoston istunnossa 27.–28. lokakuuta 2025, käsitellään vihreää arkkitehtuuria. Aiheesta on jo keskusteltu asiantuntijatasolla ja maatalouden erityiskomiteassa.

Komission ehdotuksessa esitetään useita rakenteellisia muutoksia vihreään arkkitehtuuriin. Ensimmäinen on luopuminen kahden pilarin rakenteesta, mikä tarkoittaisi sitä, että kaikkiin yhteisen maatalouspolitiikan ympäristö- ja ilmastotoimenpiteisiin sovelletaan samoja sääntöjä. Toinen on komission ehdottama vastuullisen tilanhoidon järjestelmä, joka korvaa ehdollisuusjärjestelmän. Kolmanneksi ehdotetaan uutta tukivälinettä, jolla edistetään siirtymistä kestävämpiin tuotantojärjestelmiin. Neljänneksi jäsenvaltiot saisivat osoittaa tietyn osan kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmiansa kohdentamattomista varoista maatalouteen, myös ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden rahoittamiseen, sen lisäksi, että tietty vähimmäisosuus määrärahoista on varattu yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoon kussakin jäsenvaltiossa. Lisäksi määrärahoja ei enää varata ympäristö- ja ilmastotoimiin, kuten nykyisessä maatalouspolitiikassa. Komissio ehdottaa kuitenkin budjettiseurantamekanismia, jolla tarkkaillaan kansallisista ja alueellisista kumppanuussuunnitelmista EU:n ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin kohdennettua rahoitusosuutta, jota koskeva tavoite on 43 prosenttia, sekä mahdollisuutta vaatia jäsenvaltiolta tietyn vähimmäisrahoitusosuuden osoittamista kansallisesta ja alueellisesta kumppanuussuunnitelmasta, jos komission arvio jäsenvaltion edistymisestä EU:n ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamisessa osoittaa, että se on perusteltua.

Maatalouden vihreällä siirtymällä on ratkaiseva merkitys EU:n ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamisen kannalta. Toisaalta myös ilmastonmuutoksen vaikutukset viljelijöihin ja elintarviketurvaan ovat yhä voimakkaampia, joten on selvää, että muutokset ovat välttämättömiä. Puheenjohtajavaltio ehdottaa, että arvioidessaan vihreää arkkitehtuuria neuvosto pohtii, missä määrin ehdotus 1) yksinkertaistaa ympäristö- ja ilmastosääntöjä viljelijöiden ja hallinnon näkökulmasta, 2) kannustaa viljelijöitä toteuttamaan vihreän siirtymän ja 3) turvaa tasapuoliset toimintaedellytykset sekä viljelijöiden että jäsenvaltioiden välillä. Tässä tausta-asiakirjassa selostetaan sitä varten vihreän arkkitehtuurin pääkohtia ja esitetään kaksi kysymystä pohjustamaan ministerien puheenvuoroja neuvoston istunnossa.

Hallinnointi

Komissio ehdottaa, että kullekin jäsenvaltiolle annetaan kansallisia suosituksia, joiden aiheena on kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman maatalousosio. Suositusten tavoitteena olisi muun muassa tehostaa ilmastotoimia, ekosysteemipalvelujen tarjoamista, kiertotalouden ratkaisuja, biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä, luonnonvarojen säästämistä ja kestäviä viljelykäytäntöjä sekä parantaa eläinten hyvinvointia. Jäsenvaltioiden olisi kansallisia ja alueellisia kumppanuussuunnitelmia laatiessaan asianmukaisesti perusteltava, näytettävä toteen ja yksilöitävä tekijät, joilla kaikki komission suosituksissa mainitut haasteet tai merkittävä osa niistä ratkaistaan. Jos komissio katsoo, että suunnitelma täyttää asetetut vaatimukset, se antaa ehdotuksen neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi. Jäsenvaltioiden menot korvattaisiin ennalta määriteltujen välitavoitteiden ja investointitavoitteiden saavuttamisen perusteella, kun taas pinta-ala- ja eläinperusteiset tukitoimet perustuisivat toteutuneisiin tuotoksiin.

Vastuullinen tilanhoito

Komissio ehdottaa uutta vastuullisen tilanhoidon käsitettä, joka korvaisi ehdollisuusjärjestelmän. Sosiaalinen ehdollisuus ja viljelijöiden velvollisuus noudattaa voimassa olevaa EU:n lainsäädäntöä (lakisääteiset hoitovaatimukset) säilytettäisiin ennallaan, mutta lisäksi jäsenvaltioiden tulisi kuvata kansallisissa ja alueellisissa kumppanuussuunnitelmissa tietyt suojelukäytännöt, joita viljelijöiden on noudatettava voidakseen saada koko tukisumman eri tukitoimista. Tällä korvataan hyvän maatalous- ja ympäristökunnon vaatimukset (GAEC-vaatimukset). Vastuulliseen tilanhoitoon perustuvan tuen katsottaisiin olevan linjassa ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen kanssa.

Jäsenvaltioiden on määriteltävä suojelukäytännöt, joilla saavutetaan seuraavat tavoitteet:

- a) runsashiilisen maaperän, maisemapiirteiden ja maatalousmaan pysyvän nurmen suojelu,
- b) maaperän suojaaminen eroosiolta, maaperäpotentiaalain säilyttäminen, maan orgaanisen aineksen säilyttäminen, myös viljelykierron tai viljelyn monipuolistamisen avulla, ja sängellä olevan viljelymaan polttamisen torjuminen ja c) vesistöjen ja pohjavesien suojelu saasteilta ja valumilta.

Nykyiset GAEC-vaatimukset määritellään ensisijaisesti EU:n tasolla. Ehdotus toisikin jäsenvaltioille enemmän joustovaraa kehittää kansallisiin olosuhteisiin sovitettuja suojelukäytäntöjä sillä edellytyksellä, että kansallisille ja alueellisille kumppanuussuunnitelmille saadaan komission hyväksyntä. Jäsenvaltiot voivat tietyin edellytyksin sallia erityisvapauksia tai poikkeuksia suojelukäytännöistä. Luonnonmukaisiksi sertifioitujen tilojen katsottaisiin automaattisesti täyttävän tietyt suojelukäytäntöjen tavoitteet. Myös pientilat vapautettaisiin vastuullisen tilanhoidon velvoitteista.

Lisäksi otetaan käyttöön uusi vastaavuusmahdollisuus, jonka mukaan tiettyä suojelukäytäntöä vaativampaan tukijärjestelmään liittyneiden viljelijöiden katsotaan noudattavan kyseistä suojelukäytäntöä. Viljelijät voisivat niin ikään saada tukea suojelukäytäntöjen noudattamiseen ja ylläpitämiseen, jos jäsenvaltioissa on tarjolla vapaaehtoisia ympäristötukijärjestelmiä, joihin nämä käytännöt sisältyvät. Komissio perustelee tätä muutosta siirtymisellä vaatimuksista kannustimiin.

Ympäristö- ja ilmastoprioriteetit

Jäsenvaltioiden olisi annettava tukea viljelijöille ja muille tuensaajille vähintään kaikilla seuraavilla ympäristöä ja ilmastoa koskevilla prioriteettialoilla: a) ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja vesiresilienssi, b) ilmastonmuutoksen hillitseminen, mukaan lukien hiilenpoistot, ja uusiutuvan energian tuotanto maataloilla, mukaan lukien biokaasun tuotanto, c) maaperän terveys, d) biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen, kuten luontotyyppien tai lajien suojelu, maisemapiirteet, torjunta-aineiden käytön vähentäminen, e) luonnonmukaisen maatalouden kehittäminen ja f) eläinten terveys ja hyvinvointi.

Näillä prioriteettialoilla tukea voidaan myöntää muun muassa tukena tietyistä pakollisista vaatimuksista johtuviin rajoitteisiin, maatalouden ympäristö- ja ilmastotoimina tai tukena viljelijöiden ja metsänomistajien investointeihin. Jäsenvaltioiden, joissa esiintyy nitraattiylijäämästä johtuvaa vesien pilaantumista, olisi lisäksi myönnettävä viljelijöille tukea karjankasvatusjärjestelmien laajaperäistämiseen tai toiminnan monipuolistamiseen muulla maataloustoiminnalla.

Tuet tietyistä pakollisista vaatimuksista johtuviin rajoitteisiin

Komissio ehdottaa, että maataloustuotannolle on edelleen mahdollista myöntää tukea alueilla, joihin luonnonsuojeludirektiivien ja vesipuitedirektiivin täytäntöönpano vaikuttavat. Toisin kuin nykyisissä säännöissä, tällaista tukea voisivat saada ainoastaan viljelijät, metsänomistajat ja niiden yhteenliittymät.

Maatalouden ympäristö- ja ilmastotoimet

Jäsenvaltioiden olisi tarjottava kannustimia ilmaston, ympäristön, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kestävä metsätalouden kannalta suotuisiin toimiin. Toimet olisivat viljelijöille vapaaehtoisia, ja ne voisivat olla vuotuisia tai monivuotisia.

Lisäksi komissio ehdottaa uudenlaista kertaluonteista tukea, joka on tarkoitettu kestävämpään maatalouteen siirtymiseen. Saadakseen rahoitusta (enimmillään 200 000 euroa) siirtymiseen kestävämpiin tuotantojärjestelmiin, kuten luonnonmukaiseen maatalouteen tai laajaperäisiin karjankasvatusjärjestelmiin, viljelijän olisi laadittava siirtymää koskeva toimintasuunnitelma, jonka hallintoviranomainen hyväksyy. Jäsenvaltiot maksavat tuen siirtymää koskevan toimintasuunnitelman toteutuskauden aikana erissä, joista viimeisen maksamisen ehtona on, että toimintasuunnitelman toteutus on saatettu päätökseen.

Jos kansallisessa oikeudessa asetetaan vaatimuksia, jotka ylittävät unionin oikeudessa asetetut vastaavat vähimmäisvaatimukset, jäsenvaltiot voivat myöntää tukea myös viljelijöiden ja muiden tuensaajien antamille vapaaehtoisille hoitositoumuksille, joilla edistetään kyseisten vaatimusten täyttämistä. Ratkaisu voisi kannustaa jäsenvaltioita toteuttamaan kunnianhimoisia kansallisia aloitteita, kun olisi varmaa, että se ei vaikuta kielteisesti viljelijöiden mahdollisuuksiin saada EU:n tukea. Tämä uusi osatekijä sisältyy myös komission toukokuussa 2025 esittämään koontiasetusehdotukseen, jolla pyritään yksinkertaistamaan yhteistä maatalouspolitiikkaa.

Investointituet

Jäsenvaltion olisi tarjottava viljelijöille ja metsänomistajille tukea investointeihin, joilla edistetään asianmukaisesti maatalouden, elintarvikejärjestelmien, metsätalouden ja maaseutualueiden häiriönsietokykyä, erityisesti ilmastokestävyyttä ja vesiresilienssiä. Vihreää siirtymää edistävät investoinnit voisivat olla tuotannollisia tai ei-tuotannollisia. Viljelijöille ja metsänomistajille myönnettävän tuen taso voi kummassakin tapauksessa olla enintään 75 prosenttia, mutta tästä voidaan poiketa nuorten viljelijöiden kohdalla. Jos unionin oikeudessa asetetaan viljelijöille uusia vaatimuksia, jäsenvaltiot voivat myöntää investointitukea kyseisten vaatimusten noudattamisen helpottamiseksi. Tukea voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajan siitä päivästä, jolloin vaatimuksista on tullut pakollisia tilan osalta, tai nuorten viljelijöiden tapauksessa tilanpidon aloittamispäivästä, tai siihen asti, että liiketoimintasuunnitelmassa määritelty asiaan liittyvät toimet on saatettu päätökseen.

Rahoitusnäkökohdat ja varojen kohdentaminen ympäristö- ja ilmastotoimenpiteisiin

Komissio ehdottaa, että kun kyse on kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien kohdennetuista määrärahoista, sovelletaan vähintään 30 prosentin kansallista yhteisrahoitusosuutta. Tämä koskee viljelijöille ja metsänomistajille maksettavaa tukea tietyistä pakollisista vaatimuksista johtuviin rajoitteisiin, maatalouden ympäristö- ja ilmastotoimia ja tukea viljelijöiden ja metsänomistajien investointeihin. Kohdentamattomien määrärahojen tapauksessa sovellettava kansallinen vähimmäisrahoitusosuus on vähintään 15 prosenttia vähemmän kehittyneillä alueilla, 40 prosenttia siirtymäalueilla ja 60 prosenttia kehittyneillä alueilla. Nykyisessä kahden pilarin järjestelmässä ei ole lainkaan vaatimusta kansallisesta yhteisrahoitusosuudesta ensimmäisen pilarin ekojärjestelmien tapauksessa ja kansallinen yhteisrahoitusosuus on vähintään 20 prosenttia toisen pilarin ympäristö- ja ilmastotoimenpiteissä.

Nykyisessä järjestelmässä kaikkien jäsenvaltioiden on kohdennettava 25 prosenttia ensimmäisen pilarin määrärahoista ja 35 prosenttia toisen pilarin määrärahoista ympäristö- ja ilmastotoimiin. Komission ehdotukseen ei sisälly erillistä velvoitetta kohdentaa yhteisen maatalouspolitiikan varoja ympäristö- ja ilmastotoimiin. Tarkoituksena on, että kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman määrärahoista 43 prosenttia osoitetaan ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin. Komissio voi kuitenkin pyytää jäsenvaltiota osoittamaan ympäristö- ja ilmastotoimiin pienemmän tai suuremman vähimmäisosuuden määrärahoista sen mukaan, millaiseksi komissio arvioi jäsenvaltion edistymisen maataloutta, liikennettä ja rakennuksia koskevien vuoden 2030 ilmastotavoitteiden saavuttamisessa (taakanjakoasetus) ja luonnon ennallistamista koskevan asetuksen täytäntöönpanossa.

Edellä esitetyn perusteella puheenjohtajavaltio ehdottaa pohdittaviksi seuraavia kysymyksiä:

- 1. Missä määrin ehdotuksella saavutetaan tavoite tehdä vihreän siirtymän toteuttamisesta yksinkertaisempaa ja houkuttelevampaa viljelijöille?*
- 2. Miten voidaan varmistaa viljelijöiden tasapuoliset toimintaedellytykset vihreän siirtymän kannalta ottaen huomioon, että komission ehdotukseen ei sisälly velvoitetta kohdentaa tietty osuus yhteisen maatalouspolitiikan määrärahoista ympäristö- ja ilmastotoimiin?*